

АНОТАЦІЯ

Бондаренко-Берегович В.В. Управління економічною безпекою підприємств хлібопекарської галузі. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 – економіка. – Вінницький національний аграрний університет. – Вінниця, 2021.

Безпека є необхідною і найважливішою умовою існування об'єктів як живої, так і неживої природи, тому питання безпеки турбували людство споконвічно. Пройшовши протягом ХХ століття певні етапи генези, категорія безпеки набула розмаїття форм, проявів, видів і, нарешті, трансформувалась у царину економічної безпеки, наукові дослідження якої є одними з найбільш затребуваних в умовах сьогодення. Вертикаль таких досліджень пронизує всі рівні – від глобального до рівня особи. Важливе місце у такій вертикалі належить економічній безпеці підприємства, популярність якої останнім часом зростає.

Дослідження економічної безпеки підприємства, під якою автор розглядає функцію (процес) та результат реакції підприємства на зовнішні та внутрішні чинники дестабілізації його господарської діяльності, а також його вплив на зовнішнє середовище з урахуванням норм стандартизації та сертифікації основних виробничих процесів та якості виробленої продукції.

Із розв'язанням деяких питань, що стосуються функціональних складових економічної безпеки підприємства, протистояння загрозам, створення ресурсного забезпечення, необхідного для здійснення такого протистояння та узгодження інтересів, можна пов'язувати започаткування та активний розвиток відповідних наукових шкіл.

Дисертація присвячена теоретико-прикладному обґрунтуванню, здійсненню наукової оцінки ефективних способів управління економічною безпекою підприємств та визначенню основних напрямків підвищення рівня

економічної безпеки для підприємств хлібопекарської галузі.

Базою дослідження слугували великі, середні та малі хлібопекарські підприємства Вінницької та інших областей України, зокрема: ТОВ «Прод-Мова», ПрАТ Концерн «Хлібпром», ПрАТ «Козятинхліб», ТОВ «Хлібозавод № 1».

На сучасному мінливому етапі розвитку економіки України набуває поширення практика здійснення господарчої діяльності із впровадженням заходів щодо зміцнення рівня економічної безпеки підприємства, незалежно від величини та форми його власності, на комплексній системній основі із застосуванням сучасних методичних підходів та механізмів. Формування та функціонування системи економічної безпеки підприємств хлібопекарської галузі є основною умовою його надійного та безперервного функціонування на засадах сталості та економічного зростання. Як свідчить вітчизняний та закордонний досвід, ситуаційні заходи та дії, які є реакціями на загрози, що виникають під час звичайної діяльності підприємств хлібопекарської галузі, не можуть у повному обсязі забезпечити економічну безпеку підприємства та часто є неефективними та застарілими.

Наразі накопиченого теоретичного доробку з безпекознавства недостатньо, оскільки в реальності економічна безпека підприємства є доволі складним специфічним об'єктом управління.

Ставлячись з глибокою повагою до наукових здобутків вітчизняних і закордонних учених, необхідно визнати, що питання управління в системі економічної безпеки підприємства є майже не вивченими ані в економічній науці, ані в управлінській, ані в безпекознавстві.

На жаль, жодна з цих наук неспроможна самотійно вирішити такі питання. Тому виникнення нових наукових знань, пов'язаних з формуванням міждисциплінарної системної парадигми управління економічною безпекою підприємства, має відбуватися на стику різних галузей науки, формуючи цілісне уявлення про закономірності та присутні зв'язки процесів управління в системі економічної безпеки підприємства, умови функціонування якої

мають суттєві об'єктивні та суб'єктивні обмеження.

Таким чином, теоретичний базис управління в системі економічної безпеки підприємства має розширити горизонти безпекознавства, поглибити його методологічні засади й стати науково-практичним підґрунтям управління економічною безпекою вітчизняних підприємств. Актуальність формування наукових положень управління економічною безпекою підприємства на засадах міждисциплінарної системності зумовили вибір теми роботи, визначили мету, завдання та структурно-логічну композицію дослідження.

Дана проблематика зумовила актуальність теми, сприяла формуванню сфери дослідження щодо розробки ефективно діючої системи управління економічною безпекою підприємств, а також пошуку шляхів підвищення рівня економічної безпеки підприємств хлібопекарської галузі.

Ключові слова: підприємство, економічна безпека підприємств, хлібопекарська галузь, управління, системний підхід, ефективність розвитку, інноваційна складова, комплекс маркетингу, інвестиційний проєкт, планування, прогнозування.

SUMMARY

Bondarenko-Beregovich V.V. Management of economic security of the enterprises of bakery branch. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

The dissertation on competition of a scientific degree of the doctor of philosophy on a specialty 051 – economy. – Vinnytsia National Agrarian University. – Vinnytsia, 2021.

Security is a necessary and most important condition for the existence of objects of both animate and inanimate nature, so security issues have troubled mankind since time immemorial. Having passed certain stages of genesis during the twentieth century, the category of security has acquired a variety of forms, manifestations, species and, finally, transformed into the realm of economic

security, scientific research which is one of the most popular in today's conditions. The vertical of such research permeates all levels - from global to individual. An important place in this vertical belongs to the economic security of the enterprise, the popularity of which has been growing recently.

A study of the economic security of the enterprise, under which the author considers as a function (process) and the result of the reaction of the enterprise to external and internal factors of destabilization of its economic activity, as well as its impact on the external environment. and certification of basic production processes and quality of products.

The establishment and active development of the relevant scientific schools can be connected with the solution of some issues concerning the functional components of the economic security of the enterprise, counteraction to threats, creation of the resources necessary for the implementation of such confrontation and coordination of interests. The dissertation is devoted to theoretical and applied substantiation, scientific assessment of effective methods of economic security management of enterprises and determination of the main directions of increasing the level of economic security for enterprises of the bakery industry.

The study was based on large, medium and small bakery enterprises of Vinnytsia and other regions of Ukraine, in particular: LLC «Prod-Mova», PJSC Concern «Khlibprom», PJSC «Kozyatynkhlib», LLC «Bakery № 1».

At the current changing stage of economic development of Ukraine, the practice of economic activity with the introduction of measures to strengthen the economic security of the enterprise, regardless of the size and form of its ownership, on a comprehensive systemic basis using modern methodological approaches and mechanisms. The formation and functioning of the system of economic security of the bakery industry is the basis for its reliable and continuous operation on the basis of sustainability and economic growth. According to domestic and foreign experience, situational measures and actions that are responses to threats that arise during the normal operation of bakery enterprises can not fully ensure the economic security of the enterprise and are often

ineffective and outdated.

At present, the accumulated theoretical achievements in security science are not enough, because in reality the economic security of the enterprise is a rather complex specific object of management.

With deep respect for the scientific achievements of domestic and foreign scientists, it must be recognized that the issues of management in the system of economic security of the enterprise are almost not studied in economics, management or security.

Unfortunately, none of these sciences is able to solve such issues on its own. Therefore, the emergence of new scientific knowledge related to the formation of an interdisciplinary system paradigm of economic security management of the enterprise should occur at the intersection of different branches of science, forming a holistic view of the patterns and existing links of management processes in the economic security system of the enterprise. objective and subjective limitations.

Thus, the theoretical basis of management in the system of economic security of the enterprise should expand the horizons of security, deepen its methodological principles and become a scientific and practical basis for managing the economic security of domestic enterprises. The urgency of forming scientific provisions for managing the economic security of the enterprise on the basis of interdisciplinary systemicity determined the choice of the topic of work, determined the purpose, objectives and structural and logical composition of the study.

This issue has led to the relevance of the topic, contributed to the formation of the scope of research on the development of an effective system of economic security management of enterprises, as well as finding ways to improve the level of economic security of the bakery industry.

Keywords: enterprise, economic security, bakery industry, management, system approach, efficiency of development, innovative component, marketing complex , investment project, planning, forecasting.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Бондаренко-Берегович В.В. Дослідження сучасного стану, особливостей і тенденцій розвитку економічної безпеки підприємств хлібопекарської галузі. *Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва, серія економічні науки*. 2019. № 2. С. 199-208. (0,52 друк. арк.).

2. Бондаренко-Берегович В.В. Підходи до оцінки фінансово-економічної безпеки підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. № 6. С. 16-19. (0,78 друк. арк.).

3. Бондаренко-Берегович В.В. Економічна безпека підприємства як об'єкт управління. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ» економічні науки*, 2020. № 5 (7). С. 63-67. (0,63 друк. арк.).

4. Польова О.Л., Бондаренко-Берегович В.В. Система управлі економічною безпекою підприємств хлібопекарської галузі. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*, 2021. № 1 (55). С. 85-97. (0,77 друк. арк., особистий внесок – 0,38 друк. арк. – розглянуто динаміку основних макроекономічних показників та проаналізовано види стратегічної поведінки підприємств хлібопекарської галузі).

Статті у наукових фахових виданнях інших держав:

5. Bondarenko-Berehovych V. Innovative component in the system of management of economic security of enterprises of the bakery industry of Ukraine. *Norwegian Journal of Development of the International Science*. 2021. № 53, Vol. 2. P. 17-24. (0,73 друк. арк.).

6. Bondarenko-Berehovych V. Methodical approach to the assessment of the economic security management system of the enterprise. *Deutsche internationale Zeitschrift für zeitgenössische Wissenschaft*. 2021. № 9, Vol. 2 P. 11-15. (0,77 друк. арк.).

7. Bondarenko-Berehovych V. Improvement of methodical approaches to the management of the system of economic security of bakery industry enterprises. *Theoretical and Practical Research in Economic Fields*. 2021. № 1 (23), Vol. 12. P. 31-38. (0,51 друк. арк.).

Тези доповідей у матеріалах наукових конференцій:

8. Бондаренко-Берегович В.В. Сутність та особливості економічної безпеки. *Актуальні проблеми сучасної науки: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 8-9 червня 2018 року, м. Київ, частина I*. 2018. С. 10-12. (0,23 друк. арк.).

9. Бондаренко-Берегович В.В., Мельник Т.А. Управління економічною безпекою на підприємстві. *Тридцять треті економіко-правові дискусії: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 27 грудня 2018 року, м. Львів*. 2018. С. 5-7. (0,14 друк арк., особистий внесок – 0,13 друк. арк. – висвітлено основні аспекти економічної безпеки).

10. Бондаренко-Берегович В.В. Управління економічною безпекою підприємства: концептуальний підхід. *Управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності: матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 15 жовтня 2020 року. м. Харків, 2020*. С. 207-209. (0,15 друк. арк.).

11. Bondarenko-Berehovych V. Overview of the phenomenon of interpretation of economic security in the modern world. *Science and practice of today: the IX th International Scientific and Practical Conference November 16-19, 2020. Ankara, Turkey, 2020*. P. 80-82. (0,16 друк. арк.).

12. Bondarenko-Berehovych V. Economic security as a key direction of the development of the enterprise safety. *Achievements and prospects of modern scientific research: the II International scientific and practical conference January 11-13, 2021. Buenos Aires, Argentina, 2021*. P. 472-476. (0,27 друк. арк.).

13. Бондаренко-Берегович В.В. Методичні підходи щодо управління системою економічної безпеки підприємств хлібопекарської галузі.

Економічний потенціал регіонів: теоретичні засади та практика реалізації: міжнародна науково-практична конференція, 20 лютого 2021 року. м. Київ, 2021. С. 14-18. (0,21 друк. арк.).

14. Бондаренко-Берегович В.В. Теоретичний базис управління економічною безпекою підприємства. *Глобалізація: співвідношення міжнародних та національних економічних інтересів під впливом нових викликів:* VII міжнародна науково-практична конференція, 9 квітня 2021 року. м. Одеса, 2021. С. 21-25. (0,26 друк. арк.).

15. Бондаренко-Берегович В.В. Концептуальний підхід виокремлення показників економічної безпеки. *Управлінська діяльність: досвід, тенденції та перспективи:* матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 27 квітня 2021 року, м. Харків, 2021. С. 179-180. (0,12 друк. арк.).